

PARTIJ VOOR DE DIEREN

GILZE EN RIJEN

NATUURLIJK

Inleiding

Gemeente Gilze en Rijen is voor iedereen. En iedereen heeft het recht om te wonen. Om door de natuur te wandelen en schone lucht in te ademen. Om jezelf te kunnen zijn. Niet alleen mensen, maar ook dieren. De Partij voor de Dieren durft belangrijke keuzes te maken. En dat is ook nodig!

Wij willen klimaatverandering tegengaan. Wij willen rechten geven aan dieren. De natuur weer laten groeien en bloeien. En we willen dat iedereen een goed en rechtvaardig leven kan hebben. Dat willen wij doen in Rijen, Gilze, Molenschot en Hulten. De Partij voor de Dieren zet alles op alles om te zorgen voor een beter leven voor mens en dier.

Dit is de eerste keer dat de Partij voor de Dieren gaat meedoen met de gemeenteraadsverkiezingen in Gilze en Rijen. Na jarenlange egocentrale politiek, staan wij voor ecocentrale politiek. Wij zetten de dieren, het milieu, onze leefomgeving zoals schoon water en schoon voedsel op nummer 1.

Marian van der Heiden
Gemeente Gilze en Rijen

1

EEN LEEFBARE AARDE

Klimaat, biodiversiteit en energie

We leven op een prachtige planeet die ons alles biedt wat we nodig hebben. Toch maken vervuiling, het verdwijnen van natuur en het gebruik van gif de Aarde steeds onleefbaarder voor mens én dier. We staan voor een klimaat- en natuurcrisis die we nú moeten stoppen.

En dat kan! In Gilze en Rijen werken we samen met inwoners, organisaties en ondernemers aan meer natuur, gezonde lucht, schoon water en veilige, schone wijken. De grootste vervuilers laten we meer betalen, terwijl we mensen met een lager inkomen helpen om duurzamere keuzes te maken. Energiebesparing staat daarbij voorop, aangevuld met manieren om energie duurzaam op te wekken.

Zo bouwen we samen aan een groene, eerlijke en sociale toekomst, voor álle inwoners van gemeente Gilze en Rijen!

- Gilze en Rijen wordt klimaatneutraal. Er komt een burgerberaad met gelote inwoners die een eerlijk salaris krijgen. Zij bedenken met hulp van experts oplossingen en adviseren het gemeentebestuur.
- Er komt een centrum met experts die helpen om natuur en duurzaamheid te verbeteren.
- Dierenrechten, natuur, biodiversiteit en klimaat worden het belangrijkste in de plannen van de gemeente.
- Gilze en Rijen pakt de regie om lokaal duurzaam opgewekte energie op te slaan in buurtbatterijen. Deze energie wordt lokaal eerlijk verdeeld.
- In Gilze en Rijen gebruikt iedereen in 2030 minimaal 65% minder energie dan in 1990. Er komt een ambitieus actieplan met controleerbare tussenstappen.
- Er komen zonnepanelen en groen op daken, geluidswallen en boven parkeerplaatsen.
- Er komen geen zonneparken in of naast de natuur.
- Gilze en Rijen werkt samen met lokale mbo's om opleidingen en omscholing aan te bieden voor vakmensen die nodig zijn voor de energietransitie.
- Elk jaar verkleint de gemeente haar ecologische voetafdruk. Ze gebruikt veel minder energie en werkt mee aan de verschuiving van dierlijke naar plantaardige eiwitten.
- Gilze en Rijen maakt samen met de inwoners van Gilze, Rijen, Hulten en Molenschot een transitieplan voor energie, warmte en biodiversiteit.

2

DIEREN ZIJN ONZE MEDEBEWONERS

Dierenrechten en dierenwelzijn

In gemeente Gilze en Rijen leven meer dieren dan mensen, maar bij nieuwe plannen worden ze vaak vergeten. Dieren hebben ook recht op een fijne plek, om zich natuurlijk te kunnen gedragen en met respect behandeld te worden.

Daarom wil de Partij voor de Dieren een wethouder met Dierenrechten & Dierenwelzijn in de portefeuille. Gilze en Rijen moet álle dieren beter beschermen: huisdieren, landbouwdieren en ook wilde dieren die ziek of gewond raken. We stoppen met de vee-industrie en met het gebruik en doden van dieren voor vermaak, traditie of mode.

Zo geven we ook de dieren in Gilze en Rijen eindelijk de stem die ze verdienen.

- Er komt een Nota Dieren. Eén van de wethouders krijgt dit in de portefeuille en voert een modern dierenbeleid met respect voor dieren. Er komt voldoende budget en personeel. Misbruik voor winst of vermaak wordt voorkomen. Elk jaar volgt een voort-gangsrapport.
- Tot de hondenbelasting is afgeschaft, gaat het geld niet naar de algemene begroting. Het gaat naar hondenfaciliteiten, zoals een nieuw hondenspeelveld in Hulten.
- Hertenkampen in Gilze en Rijen worden stapsgewijs afgeschaft.
- Gilze en Rijen ondersteunt inwoners met een krappe beurs door een tegemoetkoming in noodzakelijke dierenartskosten, zoals castratie, sterilisatie en chippen. Vrijwillige dierverzorgers aan huis helpen ouderen en chronisch zieken om goed voor hun huisdier te blijven zorgen. Zo worden eenzaamheid en dierenleed voorkomen.
- De gemeente erkent de samenhang tussen huiselijk geweld en dierenmishandeling. Dit wordt meegenomen in het beleid. Er komt een dierenvoedselbank en huisdierenopvang voor mensen die tijdelijk niet voor hun dier kunnen zorgen.
- Gilze en Rijen is uiterst alert op signalen van mogelijke malafide puppyhandelaren of broedfokkers en komt in actie tegen dit soort praktijken.
- We zetten in op het voorkomen van overlast door dieren en zetten in op preventie. Klemmen, vallen en andere vang- of dodingsmethoden worden niet langer gebruikt.
- Handhaving op dierenwelzijn en de signalering van dierenmishandeling en -verwaarlozing wordt verbeterd.
- Zodra dit wettelijk geregeld is, komt er een chipplicht voor katten. De gemeente ondersteunt projecten om verwilderde katten te castreren of te steriliseren.
- Gilze en Rijen zorgt voor voldoende budget voor vervoer, verzorging en opvang van zwerfdieren en wilde dieren die ziek of gewond zijn.

3

KIES VOOR GROEN

Natuur en biodiversiteit

Natuur is van levensbelang. De mens neemt heel veel ruimte in door de intensieve veehouderij, gebouwen, industrie, wegen en recreatie. Hierdoor is er steeds minder ruimte voor dieren, planten en bomen in Gilze en Rijen.

Zonder natuur kunnen we niet leven. Daarom wil de Partij voor de Dieren meer bomen, struiken, bloemen en planten. Gifvrij en goed voor de biodiversiteit. Het moet weer gonzen van de bijen, vlinders en libellen. Bomenkap en onnodig maaien moet stoppen, de natuur moet de ruimte krijgen om te groeien en te bloeien.

Een groen Gilze en Rijen is de basis voor een gezonde, gelukkige en toekomstbestendige gemeente.

- Gilze en Rijen werkt mee aan stikstofvermindering en zet zich in om de vergunning voor de biomassacentrale aan de Mosstraat terug te draaien.
- Meer projecten zoals Beekdal Wouwervallei in het buitengebied van Gilze.
- Kappen met kappen! We scherpen criteria voor kapvergunningen flink aan en wij steunen de nota kapbeleid van de NLGR.
- Gilze en Rijen zet alles in om gebruik en verkoop van gif tegen te gaan. De gemeente gebruikt zelf geen gif en koopt alleen biologische planten en bloemen.
- Het groenbudget gaat omhoog.
- Er wordt een grens gesteld aan de maximale hoeveelheid verharding in tuinen en op terreinen, zodat overtollig water kan worden opgenomen in de grond.
- De gemeente zet zich maximaal in om ons water te beschermen en om de Europese afspraken voor waterkwaliteit in 2027 te realiseren.
- De openbare ruimte wordt natuurvriendelijk, natuurversterkend en klimaatbestendig. We verharden minder, planten meer en gebruiken groene daken en gevels.
- Op de eigen pachtgronden staat Gilze en Rijen alleen nog biologische landbouw toe. De focus ligt op gewassen voor menselijke voeding, zoals plantaardige eiwitten, en op gewassen voor biobased bouwen.
- Gilze en Rijen staat geen uitbreiding van stallen toe. Als een veehouder vanwege stikstof wordt uitgekocht, mag hij niet elders in de gemeente opnieuw beginnen met een veebedrijf, ook niet biologisch.

4

DE ECONOMIE IN EVENWICHT

Economie, werk, inkomen en bestaanszekerheid

Economische groei is niet de oplossing, maar juist het probleem. Het is nú tijd voor een ander economisch systeem. Geld verdienen ten koste van dieren, natuur en andere mensen moet stoppen. De Partij voor de Dieren kiest voor een schone, eerlijke, duurzame en lokale economie voor alle mensen én dieren waarmee we samenleven.

Een circulaire economie waarin ecocide (schade aan de natuur) en milieuvervuiling worden gestopt. We zuinig omgaan met grondstoffen. En overstappen van een wegwerpeconomie naar een kringlooeconomie, zonder afval! Dus voor vervuilende bedrijven en reclames is geen ruimte meer in Gilze en Rijen.

In Gilze en Rijen gaan we voor welzijn boven winst, en een economie binnen de grenzen van onze planeet.

- De vervuiler betaalt: inwoners en bedrijven die veel afval hebben, betalen meer dan degenen die minder afval hebben en goed recyclen.
- Er komen meer rookvrije zones en er komt een publiekscampagne om de verspreiding van peuken tegen te gaan. De gemeente plaatst doneerringen op prullenbakken voor statiegeldflessen en -blikjes.
- We breiden de hulp voor mensen met een laag inkomen uit. Mensen met een laag inkomen en huisdieren krijgen steun, zoals korting op dierenartskosten.
- Gilze en Rijen informeert kwetsbare groepen, zoals arbeidsmigranten, inburgeraars en mensen met een bijstandsuitkering, over hun arbeidsrechten en wat een goede werkgever hoort te doen.
- De gemeente begint een koop-lokaal-initiatief en geeft zelf het goede voorbeeld door zo veel mogelijk lokaal en regionaal in te kopen.

5

WONEN IS EEN BASISRECHT

Wonen en bouwen

Een goede woning is een basisrecht voor iedereen. De huidige wooncrisis is het gevolg van jarenlange verkeerde politieke keuzes. De Partij voor de Dieren wil het tekort aan woningen duurzaam oplossen. Gilze en Rijen volbouwen is niet de oplossing; dat maakt de gemeente onleefbaar. Wij willen de beschikbare ruimte en woningen eerlijk en betaalbaar verdelen.

We maken ruimte voor extra woningen door de vee-industrie te laten krimpen. Die neemt nu de helft van ons land in beslag. Op die plekken kunnen we nieuwe woningen bouwen en natuur aanleggen. Woningen die betaalbaar zijn en voor iedereen: starters, senioren, alleenwonenden of mensen in alternatieve woonvormen. Minimaal 40% van de huurwoningen moet sociale huur worden. De woningen die we bouwen zijn klimaatneutraal, circulair en natuurinclusief.

- Gilze en Rijen stimuleert toegankelijke woonvormen, zoals meergeneratie- en zorgwoningen. Woningen moeten voor iedereen toegankelijk zijn, ook voor mensen met een beperking. Er komen (groeps)woningen waar wonen en zorg samenkomen.
- Er worden meer initiatieven ontwikkeld om het mogelijk te maken te bouwen in het buitengebied, zoals ruimte voor ruimte in Gilze.
- Groen, natuur en wilde dieren krijgen een vaste en beschermde plek in ruimtelijke plannen. Gilze en Rijen geeft de natuur een eigen stem, bijvoorbeeld via een Zoöp-beleid.
- We bouwen duurzaam, met gerecyclede, plantaardige en lokale materialen. Gebouwen krijgen een materialenpaspoort voor hergebruik. Houtbouw en duurzame doe-het-zelvers worden gesteund.
- Nieuwe woningen krijgen tuinen met zo min mogelijk tegels. Bewoners mogen maximaal 50% van de tuin verharderen.

6

INCLUSIEF, RECHTVAARDIG EN SOLIDAIR

Iedereen doet ertoe

De Partij voor de Dieren wil bouwen aan een samenleving waarin iedereen zich welkom en thuis voelt. In Gilze en Rijen is dat helaas niet altijd zo. Te veel mensen hebben het gevoel dat ze er niet bij horen. Vaak wordt de schuld van problemen bij een ander gelegd. Mensen en groepen die het toch al lastig hebben. Ze krijgen te maken met vooroordelen, uitsluiting en geweld; bijvoorbeeld vluchtelingen of transpersonen. Dat is onacceptabel!

Racisme en discriminatie - zichtbaar of onzichtbaar - mogen geen plek hebben in Gilze en Rijen. De Partij voor de Dieren staat voor een inclusieve gemeente waarin alle inwoners kunnen meedoen, ongeacht gender, leeftijd, achtergrond, seksuele voorkeur, beperking, chronische ziekte, neurodivergentie of financiële situatie. In Gilze en Rijen gaat de kern zijn: 'Beslis niet over ons, maar met ons.'

- We bestrijden alle vormen van racisme en discriminatie. Er komt een plan met duidelijke doelen om dit te stoppen.
- Gilze en Rijen wijst scholen op de mogelijkheid ervaringsdeskundigen in te zetten voor voorlichting over racisme, discriminatie en andere vormen van uitsluiting.
- Vluchtelingen krijgen een gemeentepas, waarmee ze toegang hebben tot voorzieningen om zo volwaardig mee te kunnen doen.
- Totdat er diervriendelijke alternatieven zijn, ondersteunt Gilze en Rijen inwoners met een hulphond via de Wmo. Ook psychosociale hulphonden worden vergoed.
- Op verschillende plekken, zoals bij winkelcentrum de Laverije, de Boodschap of de Schakel, worden leenrollators en/of leenrolstoelen aangeboden.

7

SCHOON VERKEER

Mobiliteit en bereikbaarheid

Onze gemeente kan zoveel schoner, mooier en gezonder als we ons anders gaan verplaatsen. Daarom willen wij rechtvaardige straten: de auto is niet langer de baas, er komt meer ruimte voor voetgangers, fietsers en het openbaar vervoer. Waar nu nog auto's geparkeerd staan, kan groen groeien en bloeien en kunnen kinderen veilig spelen.

Zo zorgen we voor een rechtvaardige straat met een groene, veilige omgeving voor mensen en dieren en gezonde lucht. Gilze en Rijen kiest voor meer schoon openbaar vervoer, dat we gratis maken voor mensen die dat nodig hebben.

- Op drukke plekken, zoals de kruising Constance Gerlingstraat – Stationsstraat, krijgen voetgangers voorrang, zodat iedereen veilig de ruimte kan delen.
- Ook voor mensen met een beperking of die minder mobiel zijn, blijft het openbaar vervoer veilig, betrouwbaar, betaalbaar en toegankelijk. Haltes en perrons zijn aangepast.
- In alle wijken en kernen is regelmatig openbaar vervoer beschikbaar, ook in de avond en in het weekend.
- Verkeerswegen voor gemotoriseerd verkeer, zoals de Langenbergseweg, worden niet verbreed. Maatregelen voor betere doorstroming komen zonder extra asfalt of kap van bomen.
- Vliegbasis Gilze-Rijen wordt niet uitgebreid. Gilze en Rijen blijft zich uitspreken voor krimp en zet zich in voor minder vliegverkeer en minder overlast. Vliegtuigen met loodhoudende benzine worden afgebouwd

8

GEZOND EN VEILIG IN GILZE EN RIJEN

Gezondheid, zorg en veiligheid

Iedereen wil een gezond leven. Dat begint met een leefomgeving die uitnodigt om naar buiten te gaan, te bewegen en gezond te eten.

De Partij voor de Dieren kiest voor preventie: voorkomen is beter dan genezen, zowel bij ziekten als bij criminaliteit. Gezonde, biologische plantaardige voeding moet betaalbaar en toegankelijk zijn. Meer groen verlaagt stress en zorgt voor schone lucht. Zorg moet beschikbaar zijn voor iedereen, zonder lange wachtlijsten en passend bij ieders situatie. Gezondheid gaat ook over mentaal welzijn.

Een sociale, veilige en ontspannen samenleving waarin iedereen zichzelf mag zijn is belangrijk. Gilze en Rijen pakt seksueel overschrijdend gedrag en femicide hard aan. Net als andere vormen van geweld. En ook dieren verdienen bescherming. In Gilze en Rijen heeft dierenmishandeling geen plek.

- De gemeente pakt bodemverontreiniging zoals lood en PFAS actief aan. Er komt een onderzoek naar de schade van PFAS door vliegveld Gilze-Rijen. Inwoners krijgen duidelijke tips om veilig met tuinen, moestuinen en speelplekken om te gaan.
- Gilze en Rijen brengt mogelijke bronnen in kaart waar ziekteverwekkers van dier naar mens kunnen overspringen. Er wordt een noodplan gemaakt voor het geval er een zoönose uitbreekt.
- We stimuleren plantaardig eten bij organisaties, horeca en in eigen kantines. Er wordt het concept 'Carnivoor? Geef het door!' gebruikt, zodat plantaardig voedsel de norm wordt.
- De gemeente zorgt voor toezicht en handhaving tegen milieudelicten in het buitengebied, zoals dumpingen van drugsafval en mest, illegale verhuur aan drugsproducenten, stroperij en illegale bomenkap. Inwoners kunnen lachgascilinders anoniem en boetevrij inleveren.
- Iedereen moet veilig over straat kunnen. Straatintimidatie wordt aangepakt, met extra aandacht voor vrouwen, LHBTQIA+-personen en mensen van kleur. De gemeente zet in op voorlichting, een veilige inrichting van de openbare ruimte en een lokaal plan tegen femicide en geweld tegen vrouwen. Signalen van huiselijk geweld en stalking worden vroeg opgepakt.

9

EEN LEVEN LANG LEREN

Onderwijs en cultuur

Goed onderwijs is de basis van een vrije en eerlijke samenleving. Het leert kinderen kritisch denken en bewust omgaan met natuur, klimaat en dieren. Maar niet ieder kind in Gilze en Rijen krijgt nu dezelfde kansen. De Partij voor de Dieren wil daarom meer geld naar onderwijs. Scholen krijgen groene, duurzame gebouwen en schoolpleinen. Onderwijs moet niet alleen gaan om cijfers, maar ook om sociale, creatieve en emotionele ontwikkeling.

Iedereen die dat wil, moet een leven lang kunnen leren. Ook kunst en cultuur horen daarbij. Ze maken ons creatief, kritisch en geven nieuwe ideeën. Kunst kan ontroeren, laten nadenken en zorgen voor verandering. Daarom steunen we een sterke cultuursector met eerlijke beloning voor makers, ruimte voor amateurs om zich te ontwikkelen en een divers aanbod voor bezoekers.

- Gilze en Rijen zorgt voor gratis biologisch fruit en een plantaardige schoollunch. Schoolmelkregelingen worden stopgezet.
- De gemeente helpt scholen met lessen over kritisch denken, digitale vaardigheden en mediawijsheid. Zo herkennen leerlingen bijvoorbeeld nepnieuws en kunnen ze veilig met het internet omgaan.
- We investeren in voorlichting op school en daarbuiten. Want alle kinderen hebben recht op seksuele en relationele vorming passend bij hun leeftijd. Dit helpt bij een gezonde ontwikkeling, gelijkwaardigheid en zelfvertrouwen. Ook helpt goede voorlichting het voorkomen van seksueel misbruik, geweld, ongewenste zwangerschappen en soa's.
- De gemeente ondersteunt broedplaatsen en open werkplaatsen, zoals Cultuurplaats, voor kunstenaars, creatieve starters en duurzaam ondernemerschap.
- Gilze en Rijen bevordert herbesteding van monumenten en voorkomt de sloop van waardevolle panden. De gemeente beschermt ook natuurlijk erfgoed, inventariseert groen en blauw erfgoed en maakt budget vrij voor onderhoud.

10

SAMEN, EERLIJK EN OPEN

Democratie, bestuur, digitalisering en privacy

De lokale overheid moet betrouwbaar zijn. Gilze en Rijen is geen bedrijf en inwoners zijn geen klanten. Inwoners moeten kunnen meedenken en meebeslissen over hun stad, dorp of buurt.

De gemeente neemt hun mening serieus en beslist open en transparant. Privacy en zeggenschap over eigen gegevens worden goed beschermd.

Samenleven betekent ook oog hebben voor de wereld om ons heen. Oorlog en conflicten ver weg hebben invloed hier. Soms leidt dat tot spanningen tussen inwoners. De gemeente moet dit voorkomen en heeft de plicht om tegen onrecht op te staan.

Iedereen moet zijn stem kunnen laten horen. De Partij voor de Dieren staat voor het demon-stratierecht. Vreedzame demonstraties worden in Gilze en Rijen ruim ondersteund.

- De gemeente ondersteunt coöperatieve burgerinitiatieven, zoals duurzame energie, voedselvoorziening en woningbouw.
- Gilze en Rijen werkt samen met de regio op het gebied van dierenwelzijn, klimaat, natuur en milieu en zorgt voor democratische controle door de gemeenteraad.
- Door landelijk wanbeleid krijgen gemeenten vanaf 2026 te weinig geld (het ravijnjaar). Toch blijft Gilze en Rijen goed zorgen voor mens, dier en natuur. De gemeente werkt regionaal, provinciaal en landelijk samen met andere gemeenten om dit probleem op te lossen.
- Gilze en Rijen houdt via wijkteams en wijk-ambassadeurs de vinger aan de pols en grijpt vroegtijdig in om spanningen tussen inwoners te voorkomen.
- We werken niet samen met organisaties of bedrijven die bijdragen aan de bezetting van land, onderdrukking of vernietiging van natuur en klimaat.

**SAMEN ZORGEN WE VOOR
EEN ANDER POLITIEK KLIMAAT.
STEM 18 MAART**

**PARTIJ
VOOR DE
DIEREN**

GILZE EN RIJEN

NATUURLIJK